

Vyjádření školitelky doc. PhDr. Jasni Pacovské, CSc., k průběhu studia a disertační práci *Vývoj vypravování u dětí staršího školního věku* předkládané v roce 2020 Mgr. Ivanou Čepkovou

I. Hodnocení doktorského studia

Mgr. Ivana Čepková (roz. Pilařová) zahájila doktorské studium v oboru didaktika konkrétního jazyka roce v 2014. Během celého studia plnila řádně všechny své studijní povinnosti, tak jak byly stanoveny ve studijním plánu, viz záznamy v SIS. Mezi nejvýznamnější aktivity patří účast na konferenci Lingvistika Praha 2014, FF UK v Praze, kde přednesla příspěvek vycházející z tématu její disertace — *Vývoj vypravování u dětí staršího školního věku*, který byl následně publikován ve sborníku. Studijní stáž absolvovala ve Školském zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Královéhradeckého kraje na pracovišti Jičín (vedení DVPP školských pracovníků). Mgr. Čepková ve stanoveném termínu ukončila a odevzdala disertační práci. Vzhledem k předchozímu vzdělání a odborným zájmům se v průběhu doktorského studia a v disertační práci zaměřila na problematiku rozvíjení jazykových a komunikačních kompetencí u dětí staršího školního věku. V průběhu celého studia zúročila své dlouholeté zkušenosti s výukou dětí na 2. stupni základní školy (učitelkou na 2. stupni ZŠ v Jičíně je nepřetržitě od r. 1995, dříve učila v mateřských školách a na ZŠ v Kopidlně). Zde se nesoustředila pouze na své pedagogické povinnosti, ale zapojila se i do organizace specifických aktivit směřujících k podpoře čtenářských zájmů dětí (působila ve funkci vedoucí Čtenářského klubu pro žáky v rámci projektové výzvy Šablony II), byla konzultantkou pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, zabývala se problematikou genderu ve škole (členka expertního týmu při tvorbě publikace: *GENDER VE ŠKOLE. Příručka pro vyučující předmětů občanská výchova, občanská nauka a základy společenských věd na základních a středních školách*) a významnou měrou přispěla ke tvorbě Školního vzdělávacího programu. Všechny tyto aktivity vedly doktorandku k potřebě završit své vzdělání v doktorském studijním programu na ÚČJTK FF UK v oboru didaktika konkrétního jazyka. V průběhu doktorského studia Mgr. Čepková intenzivně konzultovala své aktivity a práci na disertaci se svou školitelkou a svým konzultantem prof. PhDr. Karlem Šebestou, CSc. Připomínky vedoucí práce a konzultanta se snažila zohlednit ve své práci.

II. Celkové zhodnocení disertační práce

Zásadním cílem disertační práce je postihnout schopnost vypravování u dětí staršího školního věku. Tento cíl je velmi záslužný, neboť je provázán s řadou dovedností. Vypravování přispívá k rozvoji komunikačních kompetencí, napomáhá orientaci člověka ve světě, vede k empatii, podněcuje pozorování chování lidí vůči sobě navzájem a obecně lze říci, že směřuje k rozvoji čtenářské a funkční gramotnosti.

Na reprezentativně velkém vzorku dětí se doktorandce podařilo monitorovat pokrok ve schopnosti dětí rozvíjet příběh a písemně jej zaznamenat. Vzhledem k tomu, že jednotlivé texty dětí, celkem 220, doktorandka shromáždila v průběhu dvou let, mohla sledovat, ve kterých oblastech se děti zdokonalují a které jim činí největší problémy. Součástí práce je DVD s kopiemi dětských vypravování, což považuji za velmi cenné, neboť se jedná o materiál, který lze využít k dalším výzkumům. Mgr. Čepková si ve své práci stanovila řadu dílčích cílů, jejichž naplnění je

značně ambiciózním cílem, viz formulace na s. 22. Tyto cíle jsou dány snahou postihnout proces vypravování v celém komplexu provázaných aktivit, což je úkol velmi nesnadný. Doktorandka se tak ocitla ve složité situaci, pokoušela se postihnout řadu partikulárních problémů, aniž by následně dospěla k syntetizujícímu závěrečnému zjištění.

Jedním ze zásadních handicapů práce je její nedostatečné teoretické ukotvení. Již sám rozsah teoretické části práce je nedostatečný. Z celkového počtu 82 s. je teoretické části věnováno pouze 15 s. (s. 7-21), přičemž některé části textu jsou výtahem z RVP ZV či jsou pouhými parafrázemi publikací, které se sice k autorčině tématu váží, ale v podobě, v jaké je představuje, nemohou být dostatečným teoretickým podložím. Autorka sice na závěr teoretické části uvádí, že představené práce jsou východiskem k jejímu vlastnímu výzkumu, avšak tak, jak jsou v textu zmíněny, solidní oporou pro vlastní výzkum být nemohou.

Teoretická část by zasluhovala úpravy: rozhodně je nedostatečný její rozsah, bylo by vhodné opřít se ještě o další domácí i zahraniční publikace, uvedené práce je třeba podrobit větší diskusi, všechny inspirační zdroje porovnat a poznatky syntetizovat. Tato zjištění pak mohou být relevantní oporou samostatného výzkumu.

Co se týká představení výzkumu, je třeba ocenit přehlednou strukturu textu a systematický postup při analýzách žákovských textů. Kompozice empirické části textu je vůči čtenáři vstřícná, oporou mu jsou také grafy, které text doprovázejí.

Z práce je zřetelné, že k ní autorka přistoupila se značným entuziasmem. Ten je patrný z popisu výzkumu, který v sobě zahrnuje dva roky soustavné práce se žáky a nesčetné hodiny strávené analýzami a vyhodnocením shromážděných textů. Pokud by Mgr. Čepková více promýšlela teoretická východiska, rozhodně by se toto úsilí promítlo do celkové kvality práce. Je třeba zmínit, že doktorandka se vlivem složité rodinné situace ocitla v časové tísní. Nevyužila možnost přerušování studia ani prodloužení termínu odevzdání práce z důvodu epidemie. I když průběžně se školitelkou a konzultantem text disertační práce řešila, poslední připomínky nedokázala do textu zpracovat a z časových důvodů finální verzi práce již se školitelkou neřešila. Snažila se odevzdat práci v původním stanoveném termínu.

III. Závěry

Disertační práce Mgr. Ivany Čepkové je výsledkem systematického mapování vývoje dětského vypravování žáků staršího školního věku. Bohužel práce nevykazuje dostatečné teoretické zázemí. I přes tuto výhradu se domnívám, že by doktorandce měla být dána možnost disertační práci obhájit, zvolený postup vysvětlit a vyjádřit se k výhradám školitelky i oponentů.

Práci tedy jako školitelka doporučuji k doktorské obhajobě.

Předběžný návrh klasifikace: prospěla

V Praze 26. srpna 2020

doc. PhDr. Jasňa Pacovská, CSc.